

Повстання

Еміль Верхарн

Переклад: Микола Терещенко

Вулиця, гомін і рух
Тіл і голів, ніг і плечей, литок і рук,
Ніби у безвість летить
Кожної хвили, щомить.
Зненависть, помста і гнів
Вулицю вщертъ
Вбрали в червоне у млі вечорів.

Смерть
Встала під заклик на помсту, у бій;
Смерть, серед сонячних, радісних мрій,
Встала огнями в віки.
Голови ж серед бурхливих подій
Наче на списках квітки.

Кашель чугунний гармат
Десть із-за рогу, наче з-за ґрат,
Лічить один стогін останніх хвилин,
А циферблати під банями веж,
Що наче очі з-під довгих повік,
Вибито камнем навік;
І не існує вже час
Для безконечних розбурканих мас,
Що розлилися без меж.

І раптом вирвався з землі
На сірий камінь, темний брук,
Нестримний гнів робочих рук,
Що довго так жили в імлі.
І гнів, захеканий такий,
Нестримний та гучний,
Він знає, що за цю недовгу мить
Він більше зробить, завершить,
Аніж за тисячу століть.

Усе, що мріялось колись,
Усе, чим здавна пройнялись
Найкращі душі між людей,
Усе те полум'я ідей,
Що ними очі зайнялись,
Усе те сім'я, що в серця
Навік запало, —
Усе це в тисячах робочих рук повстало,
І розпалило гнівом кожного борця.

Це свято крові у червоний стяг
Зненацька розгорнулося крізь жах.
Скривавлений, сп'янілий люд
Спішить по трупах, мовчазних і синіх;
Виблискуючи касками, солдати йдуть,
Не розбираючи вже винних і невинних,
І атакують, стомлені та злі,
Народ, що в нього на чолі
Горить бажання досягти мети, —
В кривавих і тяжких боях перемогти.

— Убить, щоб оновлять, творить!
Мов ненажерливе життя,
Зубами перешкоди розтрощить
В одну безтямну божевільну мить;
Убить, чи вбитим бути для буття! —
А ось горять будинки та мости,
В пітьмі виблискуючи кров'ю, мов світи;
Вода в каналах відбиває чорний дим
І полум'я, огонь під ним,
А башти позолочені на безліч миль
Звисають тінями на місто звідусіль;
Огненні руки розкриваються в диму
І кидаються головошками в пітьму;
А з дахів вугілля на тлі примар
Спадає диким роєм аж до хмар.
І раптом розстрілі — стріл!

Смерть механічним тиском рук,
Сухими стрілами з важких рушниць,
Людей на вулицях валяє ниць

До стін скривавлених, на брук;
Мов барикади — лави тіл німих.
І спокій олова на площах голосних.
І трупи, що від куль, немов ганчір'я,
Оголеними стегнами вдивляються в сузір'я;
І серед танцю фантастичних ліхтарів
Здається усмішкою передсмертний гнів.

Чорні дзвони в повітрі гудуть:
Звуки в дикім, тривожнім благанні,
Наче хвилі морські в пориванні,
Деся у далеч пливуть.
На сполох дзвони гучно б'ють,
Немов серцець шалених лють;
І раптом дзвін, що так бентежно закликав
У бій на площах запальних,
Зненацька впав,
Затих.

А в мерії старій, звідкіль раніш
Держава на міста гострила ніж,
Юрба, спалахуючи відблиском очей,
Збиває вже замки з дверей,
І падають вони до ніг;
Розбито шафи з тельбухами книг,
В яких зарито гніт віків;
І смолоскипи язиком огнів
Минуле чорне злизують навік,
В той час, як у льохах, де вистачить для всіх,
Річками вина ллють, а на балконах
Скидають вниз, хто був колись в коронах.

Те ж саме в розбитих церквах:
Божниці з святими розсипались в прах,
Упавши на плити під ноги;
Христос, безкровний од знемоги.
Звисає, зачепившись за цвях,
З хреста розбитого, мов жах;
Оливу, що мастили нею люд попи,
Розхлюпано під гам і крик юрби;
А в вітάρях межі очі плюють святим;

І всипано причастям запашним,
Неначе снігом, квадратів плити,
Де топчеться юрба несамовито.

Рубіни смерті серед ночі
Навколо сяють, наче очі;
І місто, вглиб і вшир,
Мов полум'я огнений вир;
І місто простягає в далину
Свою корону, світлу, осяйну;
Безумство, помста, гнів
На грані цих величних днів
Всю землю сколихнули вмиль.
Весь світ горить,
А дим і пристрасть над землею мчить
За обрій золотий, холодний, мовчазний.

— Убить, щоб оновлять, творить,
Або упасти, чи померти вмиль!
Хоч би й розбить чоло, а відчинить!
І що б надалі з нами не було,
Але крізь світове, довічне тло,
Задихавшись, через криваві дні,
Спішить могутня сила, запальні вогні!